

p53 proteīna ekspresija kolorektālā vēzī

Inese Driķe¹, Ilze Štrumfa¹, Andrejs Vanags², Jānis Gardovskis²

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹ *Patoloģijas katedra,*

² *Ķirurģijas katedra*

Ievads. Kolorektālā vēzī, analogi citiem ļaundabīgiem audzējiem, novēro šūnas cikla regulācijas traucējumus. Viens no šādu procesu mehānismiem un marķieriem ir p53 proteīns, kura aberācijas saistītas ar šūnas cikla patoloģiskām izmaiņām gan kolorektālā vēzī, gan citos ļaundabīgos audzējos (*Georgescu et al.*, 2007). Aberantā p53 proteīna ekspresija bieži vien tiek uzskatīta par prognostiski sliktu atradi, lai gan dati ir pretrunīgi un p53 proteīna ekspresijas pieaugums atsevišķos gadījumos ir saistīts ar labāku reakciju uz ķīmijterapiju (*Lumachi et al.*, 2011).

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija noteikt p53 proteīna ekspresijas plašumu kolorektālā vēzī saistībā ar audzēja lokalizāciju un pTN. Retrospektīvā pētījumā analizēts pacientu vecums un kolorektāla audzēja diagnoze saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas un *American Joint Committee on Cancer* pTNM klasifikācijām (*Bosman et al.*, 2010; *Edge et al.*, 2010). Audzēja audos veikta p53 proteīna imūnhistoķīmiskā vizualizācija un nukleārās ekspresijas kvantitatīvs vērtējums (pozitīvo neoplastisko šūnu relatīvais skaits, %). Veikta deskriptīva statistiska analīze, aprēķinot 95% ticamības intervālu (TI).

Rezultāti. Retrospektīvā pētījumā iekļauti 108 potenciāli radikāli operēti kolorektālā vēža pacienti ar vidējo vecumu 69,2 gadi [95% TI 67,1–71,4]. Adenokarcinomas atklātas 89,8% [82,7–94,2] slimnieku. Dominēja plaša lokālā izplatība: pT3 konstatēts 48,1% [38,9–57,5], bet pT4 – 34,3% [25,9–43,6] pacientu. Limfmezglu metastāzes (pN+) identificētas 51 jeb 47,2% [38,1–56,6] gadījumū. p53 proteīna ekspresija kopējā grupā konstatēta vidēji 11,6% [9,1–14,2] neoplastisko šūnu, bet pozitīvo šūnu īpatsvars svārstījās intervālā no 1,0 līdz 54,0%. p53 proteīnu pT2 audzējos ekspresēja vidēji 15,3% [7,4–23,2], pT3 – 11,8% [7,9–15,6], bet pT4 audzējos – 10,1% [6,2–14,0] neoplastisko šūnu. Netika konstatēta statistiski ticama atšķirība p53 proteīna ekspresijā pN0 un pN+ audzējos. Limfvadu invāzijas gadījumā p53 proteīns vidēji tika ekspresēts 12,8% [8,5–17,2] audzēja šūnu, bet perineirāli augošos kolorektālos vēžos – 11,5% [6,9–16,0] šūnu. Resnās zarnas labās puses (saskaņā ar morfoloģiskās izmeklēšanas protokoliem) audzējos konstatēta zemāka p53 proteīna vidējā ekspresija nekā kreisās puses vēžos, attiecīgi 8,1% [5,0–11,2] un 13,3% [9,9–16,7] neoplastisko šūnu.

Secinājumi.

1. p53 proteīna ekspresijas ziņā nav statistiski ticamu atšķirību starp kolorektāla vēža pacientiem ar dažādiem audzēja pTN parametriem. Perineirāli augošos kolorektālos vēžos un audzējos, kuri invadē limfvadus, nekonstatē būtiski atšķirīgu p53 ekspresiju.
2. Ņemot vērā aberantā p53 proteīna klātbūtni noteiktā šūnu frakcijā visos pētāmajos audzējos un maz izteikto saikni ar dažādiem audzēja parametriem, jādomā, ka p53 molekulārā ceļa bojājumi ir agrīns un vispārējs notikums kolorektālā kancerogēnēzē.
3. Labās puses audzējos konstatēta tendence uz zemāku p53 proteīna ekspresiju nekā kreisās puses audzējos.